

ΧΡΟΝΙΚΑ

Τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν
κατὰ τὸ ἔτος 1963

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Βαρύτατον πλήγμα ὑπέστη ἡ Ὑπηρεσία διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἰω. Παπαδημητρίου, συμβάντος τὴν 11ην Ἀπριλίου 1963.

Ὁ ἀείμνηστος Παπαδημητρίου, γεννηθεὶς ἐν Σκύρῳ τῷ 1904, διορίσθη ὡς Ἐπιμελητὴς Ἀρχαιοτήτων κατὰ τὸ 1929, προαχθεὶς εἰς Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων κατὰ τὸ 1934. Ὑπηρέτησεν εἰς Θήβας, Κέρκυραν, Ναύπλιον, Ἀττικὴν. Διορίσθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ Διευθυντοῦ Ἀρχαιοτήτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κατὰ τὸ 1958, ἀπὸ δὲ τοῦ 1961 εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστηλώσεως τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, ὡς Γενικός Ἐφορος Ἀρχαιοτήτων.

Ἡ ἀνασκαφικὴ καὶ ἐν γένει ἐπιστημονικὴ δραστηριότης του ὑπῆρξε πλουσία. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἠσχολήθη, ἀποκλειστικῶς σχεδόν, μὲ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Βραυρῶνι, χάρις δὲ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἡ ἐπιστῆμη ἀπέκτησε τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἀττικὸν ἱερόν, ἢ ἀποκάλυψις τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον ἀρχαιολογικὸν γεγονός τῶν μεταπολεμικῶν χρόνων.

Κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπ' ἀρ. 687/15.11.1963 ΦΕΚ Β. Διάταγμα «Περὶ περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστηλώσεως», διορθωθὲν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 30 /Τ.Α./15.2.64 ΦΕΚ Β. Διατάγματος. Διὰ τούτου ὠρίσθη ἡ κάτωθι διάρθρωσις τῶν περιφερειακῶν Ὑπηρεσιῶν:

- α) Εἴκοσι μία (21) Ἀρχαιολογικαὶ Περιφέρειαι
- β) Τέσσαρες (4) Περιφέρειαι Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων
- γ) Δύο (2) Εἰδικαὶ Ἐφορεῖαι Ἀρχαιοτήτων
- δ) Τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον
- ε) Τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον.

Περιφέρειαι κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων

Αἱ Ἀρχαιολογικαὶ Περιφέρειαι ὀρίζονται ὡς ἑξῆς:

Α'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας, περιλαμβάνουσα τὴν Ἀκρόπολιν, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ῥωμαϊκὴν Ἀγορὰν καὶ ζώνην περικλειομένην ἐντὸς τῶν ὁδῶν Διον. Ἀρεοπαγίτου, Γαριβάλδη, Μουσῶν, Πανατωλίου, Ἀρακύνθου, Μιρτσιέφσκου, Βουτιέ, Γκίκα, Ἀνταίου, Ἀπολλωνίου, Ἀκταίου, Ἀκάμαντος, Ἀποστόλου Παύλου, Κήπου Θησείου, Ἀδριανοῦ, Ἀρεως, Πανδρόσου, Αἰόλου, Λυσικράτους καὶ Βύρωνος.

Β'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας, περιλαμβάνουσα τὸν Νομὸν Ἀττικῆς, πλὴν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν — τῆς ἐντὸς τῆς περιμετρικῆς αὐτῆς ζώνης — τῆς Ἐλευσίνοσ ὡς ἐπίσης καὶ τὸν Νομὸν Εὐβοίας.

Γ'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας, περιλαμβάνουσα τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἐντὸς τῆς περιμετρικῆς ζώνης αὐτῆς, πλὴν τῆς περιοχῆς τῆς Α' Ἀρχαιολογικῆς Περιφέρειας καὶ τὰς περιοχὰς Ἐλευσίνοσ καὶ Μεγαρίδοσ.

Δ'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὸ Ναύπλιον, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ἀργολίδοσ καὶ Κορινθίας καὶ τὴν ἐπαρχίαν Κυνουρίας.

Ε'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὴν Σπάρτην, περιλαμβάνουσα τὸν Νομὸν Ἀρκαδίας, πλὴν τῆς ἐπαρχίας Κυνουρίας, τὸν Νομὸν Λακωνίας καὶ τὰ Κύθηρα.

ΣΤ'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὰς Πάτρας, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ἀχαΐας, Αἰτωλίας, Ἀκαρνανίας καὶ Εὐρυτανίας.

Ζ'. Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια μὲ ἔδραν τὴν Ἀρχαίαν Ὀλυμπίαν, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ἠλείας καὶ Μεσσηνίας.

Η'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Κέρκυραν, περιλαμβάνουσα τὰς Ἰονίους νήσους.

Θ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὰς Θήβας, περιλαμβάνουσα τοὺς νομοὺς Βοιωτίας καὶ Φθιώτιδος.

Ι'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τοὺς Δελφούς, περιλαμβάνουσα τὸν νομὸν Φωκίδος.

ΙΑ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὰ Ἰωάννινα, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ἰωαννίνων, Θεσπρωτίας, Πρεβέζης καὶ Ἄρτης.

ΙΒ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὸν Βόλον, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Μαγνησίας, Λαρίσης, Καρδίτσης, Τρικάλων καὶ τὰς νήσους Σκόπελον, Σκιάθον καὶ Ἀλόνησον.

ΙΓ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Θεσσαλονίκην, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Θεσσαλονίκης, Πέλλης, Κιλίκης, Χαλκιδικῆς καὶ Πιερίας.

ΙΔ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Βέροιαν, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ἡμαθίας, Κοζάνης, Καστοριάς καὶ Φλωρίνης.

ΙΕ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Καβάλαν, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Καβάλας, Ξερρῶν, Δράμας καὶ Ξάνθης.

ΙΣΤ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Κομοτηνὴν, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ροδόπης καὶ Ἐβρου.

ΙΖ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Μυτιλήνην, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Λέσβου καὶ Χίου.

ΙΗ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Μύκονον, περιλαμβάνουσα τὸν Νομὸν Κυκλάδων καὶ Σάμου.

ΙΘ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὴν Ρόδον, περιλαμβάνουσα τὸν Νομὸν Δωδεκανήσου.

Κ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὸ Ἡράκλειον, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Ἡρακλείου καὶ Λασηθίου.

ΚΑ'. Ἀρχαιολογική Περιφέρεια με ἔδραν τὰ Χανιά, περιλαμβάνουσα τοὺς Νομοὺς Χανίων καὶ Ρεθύμνου.

Περιφέρειαι Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων

Αἱ Περιφέρειαι Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων ὀρίζονται ὡς ἑξῆς:

Α'. Περιφέρεια Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων με ἔδραν τὰς Ἀθήνας, περιλαμβάνουσα τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Εὐβοίαν, τὰς Σποράδας Νήσους καὶ τὴν Θεσσαλίαν.

Β'. Περιφέρεια Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων με ἔδραν τὴν Θεσσαλονίκην, περιλαμβάνουσα τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην.

Γ'. Περιφέρεια Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων με ἔδραν τὴν Κόρινθον, περιλαμβάνουσα τὴν Πελοπόννησον, τὰς Ἰονίους Νήσους καὶ τὴν Ἥπειρον.

Δ'. Περιφέρεια Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων με ἔδραν τὸν Πειραιᾶ, περιλαμβάνουσα τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου, πλὴν τῆς Δωδεκανήσου, καὶ τὴν Κρήτην.

Εἰδικαὶ Ἐφορεῖαι Ἀρχαιοτήτων

1. Αἱ Εἰδικαὶ Ἐφορεῖαι Ἀρχαιοτήτων ὀρίζονται ὡς ἑξῆς:

α) Ἐφορεία Ἀρχαιοπωλείων καὶ Ἰδιωτικῶν Ἀρχαιολογικῶν Συλλογῶν με ἔδραν τὰς Ἀθήνας, περιλαμβάνουσα ὀλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν.

β) Ἐφορεία Νεωτέρων Μνημείων με ἔδραν τὰς Ἀθήνας, περιλαμβάνουσα ὀλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν.

2. Αἱ Εἰδικαὶ Ἐφορεῖαι ἐπανδρουνται, κατὰ τὰ περὶ Ἀρχαιολογικῶν Περιφερειῶν ὀριζόμενα, δι' ὑπαλλήλων τοῦ κλάδου Α1 Ἀρχαιολόγων, ἀνεξαρτήτως εἰδικότητος.

Τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον

Τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον σύγκειται: α) ἐκ τῆς Γραμματείας τῆς Διευθύνσεως, β) ἐκ τῶν κάτωθι Συλλογῶν, ὧν προΐστανται Ἐφοροὶ Ἀρχαιοτήτων:

- 1) Τῆς Συλλογῆς Γλυπτῶν
- 2) Τῆς Συλλογῆς Ἀγγείων καὶ Μικροτεχνίας
- 3) Τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς
- 4) Τῆς Ἐπιγραφικῆς Συλλογῆς

Τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον

Τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον σύγκειται: α) ἐκ τῆς Γραμματείας τῆς Διευθύνσεως, καὶ β) ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐν αὐτῷ φυλασσομένων ἀρχαίων, ἧς προΐσταται Ἐπιμελητὴς Ἀρχαιοτήτων.

Αἱ καθ' ἕκαστον ἀρμοδιότητες ὀρίσθησαν ὡς ἑξῆς:

1. Οἱ Προϊστάμενοι τῶν Ἀρχαιολογικῶν Περιφερειῶν ἀσκοῦσι πᾶσαν ἀρμοδιότητα, ἀνατιθεμένην εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ ἀναφερομένην εἰς τὰ μνημεῖα καὶ τὰ ἀρχαῖα ἐν γένει τὰ χρονολογούμενα μέχρι τοῦ τέλους τῆς ἀρχαιότητος, εἰς τοὺς ἰδιαιτέρου φυσικοῦ κάλους τόπους, ὡς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τοῦ δι' αὐτὰ ἀσχολουμένου προσωπικοῦ.

2. Ἐφ' ὅσον ἐντὸς τῶν ὀρίων τῆς ἀρχαιολογικῆς περιφερείας δὲν ἐδρεύει ἕτερα ἀρχαιολογικὴ ἀρχή, ὁ προϊστάμενος τῆς ἀρχαιολογικῆς περιφερείας ἀσκεῖ τὴν ἐποπτείαν πάντων τῶν λοιπῶν

μνημείων και ἀρχαίων ἐν γένει, ὡς καὶ τῶν ἱστορικῶν τόπων, μεριμνῶν διὰ τὴν προστασίαν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ κοινοποιῶν τὰς σχετικὰς ἐνεργείας τοῦ εἰς τὰς οἰκείας περιφερείας Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὰς εἰδικὰς Ἐφορείας.

3. Ἐν τῇ περιπτώσει τῇ προβλεπομένῃ διὰ τῆς προηγουμένης παραγράφου, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νὰ ἀνατίθεται εἰς τὸν προϊστάμενον τῆς ἀρχαιολογικῆς περιφερείας ἢ ἄμεσος ἐποπτεία τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἀνήκοντος εἰς ἄλλας ἀρχαιολογικὰς Ἀρχὰς καὶ ἐδρεύοντος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς περιφερείας.

4. Οἱ προϊστάμενοι τῶν Περιφερειῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων ἀσκοῦσι πᾶσαν ἀρμοδιότητα ἀνατιθεμένην εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ ἀναφερομένην εἰς τὰ μνημεῖα καὶ ἀρχαῖα ἐν γένει τὰ μετὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐπὶ πάντων ἀνεξαρτήτως τῶν ἐκκλησιαστικῶν μνημείων, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ δι' αὐτὰ ἀσχολουμένου προσωπικοῦ, κοινοποιοῦσι δὲ τὰς ἐνεργείας τῶν εἰς τὰς κατὰ τόπους ἀρχαιολογικὰς περιφερείας πρὸς κατατοπισμὸν τῶν.

5. Εἰς τοὺς προϊσταμένους τῶν Περιφερειῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων δύναται, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἀνατίθεται ἢ ἄμεσος ἐποπτεία προσωπικοῦ ἀνήκοντος εἰς ἑτέρας ἀρχαιολογικὰς Ἀρχὰς καὶ ἐδρεύοντος πλησίον τῆς ἑδρας αὐτῶν.

6. Ἡ ἀρμοδιότης τῆς ΙΘ' Ἀρχαιολογικῆς Περιφερείας (Ρόδου) ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων γενικῶς τῶν μνημείων καὶ ἱστορικῶν τόπων τῆς Δωδεκανήσου, ἄνευ χρονικοῦ περιορισμοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιαίτερου φυσικοῦ κάλλους τόπων.

7. Ἡ Ἐφορεία Ἀρχαιοπωλείων καὶ Ἰδιωτικῶν Ἀρχαιολογικῶν Συλλογῶν ἀσκεῖ ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῶν οἰκείων θεμάτων ὀλοκλήρου τῆς Ἐπικρατείας, ἐν συνεννοήσει πρὸς τὰς κατὰ τόπους Ἀρχαιολογικὰς Περιφερείας καὶ τὰς Περιφερείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων.

8. Εἰς τὴν ὡς ἄνω Ἐφορείαν δύναται νὰ ἀνατίθεται ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου ἢ διενέργεια ὑποθέσεων σχετιζομένων πρὸς τὴν ἀρχαιοκαπηλίαν, δι' ἧς αὕτη ἀναφέρεται ἐκάστοτε εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν.

9. Ἡ Ἐφορεία Νεωτέρων Μνημείων ἀσκεῖ ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῶν μνημείων καὶ ἱστορικῶν τόπων τῶν μεταγενεστέρων τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐν γένει μνημείων τῆς Φραγκοκρατίας, πλὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ἀρχαιο-

λογικῶν Περιφερειῶν, ὡς καὶ μετὰ τῶν Περιφερειῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων.

Διὰ τῆς νέας διαρθρώσεως, ἐν σχέσει πρὸς τὴν προηγουμένως ὑφισταμένην κατάστασιν, ἐπῆλθον αἱ κάτωθι μεταβολαί:

α) Διωρθώθησαν τὰ ἐπὶ μέρος ὄρια περιφερειῶν τινῶν.

β) Περιορίσθη ἡ Γ' Ἀρχαιολογικὴ Περιφέρεια διὰ τῆς δημιουργίας τῆς ἰδιαίτερας περιφερείας Θ' τῶν Θηβῶν, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη καὶ ἡ ἐπαρχία Φθιώτιδος.

Σημαντικὸν νεωτερισμὸν ἀπετέλεσεν ἡ ἱδρυσις τῶν εἰδικῶν Ἐφορειῶν Ἀρχαιοπωλείων καὶ Ἰδιωτικῶν Συλλογῶν, ὡς καὶ Νεωτέρων Μνημείων, τῶν ὁποίων ἡ ἀρμοδιότης ἐκτείνεται ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Χώρας. Εἰδικῶς, ὡς πρὸς τὴν Ἐφορείαν Νεωτέρων Μνημείων, αὕτη ἱδρῦθη μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ καταστῆ δυνατόν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἱδρυθοῦν πλείονες τοιαῦται Ἐφορεῖαι, δημιουργουμένης ἰδιαίτερας εἰδικότητος ἐπιστημῶν ἐντὸς τοῦ Κλάδου Α1 τῶν Ἀρχαιολογῶν.

Αἱ ἀρμοδιότητες τῶν Περιφερειακῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Προϊσταμένων τῶν ὀρίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγματικότητος καὶ μετὰ τὴν ἐπιδιώξιν ἐξασφαλίσεως πραγματικῆς προστασίας καὶ μεριμνῆς διὰ τὰ μνημεῖα, τῇ συνεργασίᾳ τῶν περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν διαφόρου ἀρμοδιότητος.

Νέος Νόμος «Περὶ Ἀρχαιοτήτων», οὐσιωδέστατα τροποποιῶν τὸν ἰσχύοντα, κατετέθη εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν ἀνοιξίαν τοῦ 1963 ὑποστὰς τὴν τελικὴν του ἐπεξεργασίαν ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ ψήφισις του ὅμως δὲν κατέστη δυνατὴ ἕνεκα τῶν ἐπελθουσῶν Κυβερνητικῶν μεταβολῶν. Σημειωτέον ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1963 ἐπικρατήσασα πολιτικὴ ἀστάθεια καὶ ἡ διαδοχὴ Ὑπηρεσιακῶν καὶ ἄλλων βραχυχρονίων Κυβερνήσεων, ἀνέκοψεν, ὡς ἦτο φυσικόν, σημαντικώτατα τὸ ἔργον τῆς Ὑπηρεσίας.

Κατὰ τὸ 1963 ἐσημειώθη ἡ κάτωθι κίνησις τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ὑπηρεσίας.

Ἐκ τῶν Ἐπιμελητῶν Ἀρχαιοτήτων προήχθησαν δώδεκα (12) εἰς τὸν βαθμὸν Ἐπιμελητοῦ Β' τάξεως.

Εἰς Ἐφόρους Ἀρχαιοτήτων Γ' τάξεως προήχθησαν οἱ κάτωθι Ἐπιμεληταὶ Α' τάξεως: Εὐθ. Μαστροκόστας, Χρυσ. Χρήστου καὶ Παῦλος Λαζαρίδης. Εἰς Ἐφορον Β' τάξεως προήχθη εἰς Ἐφορος Γ' τάξεως καὶ εἰς Ἐφόρους Α' τάξεως 2 Ἐφοροὶ Β' τάξεως.

Λήγοντος τοῦ ἔτους, ἡ Ὑπηρεσία μετὰ λύτης

έστερήθη τῆς Διευθυντρίας τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων, κ. Εἰρήνης Βαρούχα-Χριστοδουλοπούλου, καταληφθεῖσης ὑπὸ τοῦ ὀρίου ἡλικίας. Εἰς ταύτην, διατηρήσασαν τὸν τίτλον τῆς ἐπιτίμου Διευθυντρίας τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἀπενεμήθη κατὰ τὴν ἀποχώρησίν της βασιλικὴ εὐαρέσκεια.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, διωρίσθησαν δύο (2) ζωγράφοι Ἀναστηλώσεως καὶ εἰς διοικητικὸς ὑπάλληλος τοῦ Κλάδου Β5. Ὡσαύτως 8 φύλακες Ἀρχαιοτήτων.

Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ 1963, διετέλεσαν ὑπότροφοι εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὁ Ἐπιμελητὴς Ἀρχαιοτήτων κ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδουλος εἰς Würzburg τῆς Γερμανίας, ὁ Ἀρχιτέκτων τῆς Ὑπηρεσίας κ. Χαράλαμπος Μπούρας καὶ ἡ Ἐπιμελήτρια Ἀρχαιοτήτων δ. Ὀλγα Ἀλεξανδρῆ εἰς Παρισίους, ἡ Ἐπιμελήτρια Ἀρχαιοτήτων δ. Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου εἰς Heidelberg τῆς Γερμανίας, ἀπὸ δὲ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Ἐπιμελητὴς Ἀρχαιοτήτων κ. Β. Πετράκος εἰς Lyon.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰω. Παπαδημητρίου, τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ὑπηρεσίας ἀνετέθησαν εἰς τὸν νομίμως ἀναπληροῦντα αὐτὸν κ. Ἰω. Κοντῆν, τοῦ Διευθυντοῦ δὲ Ἀρχαιοτήτων εἰς τὸν κ. Χαράλαμπον Μακαρόναν, Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων Κεντρικῆς Μακεδονίας.

Κατὰ τὸ 1963, τὰ ἔσοδα ἐξ ἀρχαιολογικῶν πόρων ἀνῆλθον εἰς 23.603.144 δρχ. ἔναντι τῶν 18.853.747 δρχ. τοῦ 1962, τῶν 16.104.854 δρχ. τοῦ 1961, τῶν 9.465.505 τοῦ 1960 καὶ τῶν 4.630.918 τοῦ 1958. Διὰ τὰς κυριωτέρας δὲ ἀνάγκας τῆς Ὑπηρεσίας διετέθησαν τὰ κάτωθι χρηματικὰ ποσά:

A. Ἐκ τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ :

	Δρχ.
α) Διὰ κτηριακὰ ἔργα Μουσείων	1.820.000
β) Δι' ἀνασκαφὰς	935.000
γ) Δι' ἀμοιβὰς κατόχων ἀρχαίων	22.050
δ) Δι' ἐργασίας ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως τῶν μνημείων	6.650.000

B. Ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀρχαιολογικῶν πόρων καὶ Ἀπαλλοτριώσεων

α) Δι' ἀπαλλοτριώσεις	9.661.329
β) Διὰ διαμόρφωσιν καὶ περιφράξιν ἀρχαιολογικῶν χώρων ὡς ἐπίσης καὶ διὰ συντήρησιν μνημείων	4.058.503
γ) Δι' ἐνίσχυσιν φυλάξεως τῶν μουσείων καὶ ἀρχαιολογικῶν χώρων	2.126.793

δ) Διὰ τὴν πληρωμὴν κατόχων ἀρχαίων

968.884

ε) Διὰ τὴν ἀγορὰν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπηρεσιῶν

596.803

στ) Διὰ τὴν ἀγορὰν ἐπίπλων καὶ ὀργάνων τῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπηρεσιῶν

230.262

ζ) Δι' ἀποζημιώσεις μισθωτῶν ἀπαλλοτριωθέντων ἀκινήτων καὶ

152.636

η) Δι' ἀγορὰν διαφόρων μηχανῶν, εἰδῶν καταμετρήσεως καὶ σχεδιάσεως, φωτοτυπήσεων κλπ.

145.503

θ) Δι' ἐκτύπωσιν δημοσιευμάτων

1.000.000

Γ. Ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ Κρατικῶν Ἐπενδύσεων

α) Διὰ κτηριακὰ ἔργα μουσείων

15.384.000

β) Δι' ἐπανεκθέσεις μουσείων

9.304.000

γ) Δι' ἀναστηλώσεις καὶ συντηρήσεις ἀρχαίων

9.304.000

δ) Διὰ μελέτας ἐκτελεστέου προγράμματος

92.000

ε) Διὰ διοικητικὰς δαπάνας

1.194.000

στ) Δι' ἀνασκαφὰς

1.991.000

Κατὰ τὸ 1963 διετέθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, δι' ἔργα ἐκτελεσθέντα κυρίως δι' ὑπαλλήλων τῆς Ὑπηρεσίας, δι' ἀνασκαφὰς δρχ. 941.483.10 καὶ δι' ἀναστηλώσεις δρχ. 803.635.

Τὸ Ἀρχαιολογικόν Συμβούλιον συνήλθεν εἰς 77 ἐν ὄλῳ συνεδριάσεις ἐξετάσαν 2.520 ὑποθέσεις. Ἐκ τούτων, αἱ 1.120 ἀναφέρονται εἰς γενικά θέματα, αἱ 888 εἰς κατασκευὴν ἔργων πλησίον ἀρχαιολογικῶν χώρων, αἱ 391 εἰς καθορισμὸν ἀμοιβῆς κατόχων καὶ ὑποδεικτῶν εὐρεθέντων ἀρχαίων, αἱ 55 εἰς ἐξαγοράς ἢ ἀπαλλοτριώσεις ἀκινήτων ἢ ἀγοράς ἀνταλλαξίμων κτημάτων, αἱ 29 εἰς ἀδείας ἀνασκαφῶν καὶ αἱ 37 εἰς ἀνακηρύξεις ἱστορικῶν διατηρητέων μνημείων καὶ ἀρχαιολογικῶν χώρων.

Κατὰ τὸ 1963, ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου τὰ κάτωθι σχέδια νέων Μουσείων:

α) Τοῦ Μουσείου Φλωρίνης. Τοῦτο ἐδημοπρατήθη τὸ 1963.

β) Τοῦ φυλακείου τῆς Θήρας.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι ἀποπερατώσεως τοῦ Μουσείου Βεροίας, ἐπισκευῆς καὶ στεγανοποιήσεως δάματος τοῦ Μουσείου Θήρας, ἀποκαταστάσεως θυρῶν καὶ παραθύρων Μουσείου Θέρμου, ἐπισκευῆς στέγης Μουσείου Θάσου, Συλλογῶν τοῦ Μουσείου Ἀκροπόλεως εἰς χῶρον παλαιοῦ Στρατῶνος, ἐπισκευῆς στέγης τοῦ Μουσείου Ναυπλίου καὶ ἀποπερατώσεως κτηρίων

παρά τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον. Συνεχίσθησαν δὲ αἱ ἐργασίαι ἀνεγέρσεως τῶν Μουσειῶν Καβάλας, Κερκύρας, Ὀλυμπίας, Θεσσαλονίκης, Ἁγ. Νικολάου, Βραυρῶνος, Θυρρείου, Ἀρχαιολογικῆς ἀποθήκης Φιλίππων, Μουσείου Ἰθάκης, Στραματογραφικοῦ Μουσείου Κνωσοῦ καὶ προσθήκης εἰς Μουσεῖον Μπενάκη.

Ἔργασίαι ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως τῶν μνημείων, περὶ τῶν ὁποίων λεπτομερέστερον θὰ διαλάβῃ ἡ ἔκθεσις τῆς Διευθύνσεως Ἀναστηλώσεως, ὡς καὶ αἱ ἐκθέσεις πεπραγμένων τῶν Ἀρχαιολογικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἐξετελέσθησαν εἰς ἀρχαῖον Θέατρον Ἐπιδαύρου, εἰς Ἱερὸν Ναὸν Καταπολιανῆς Πάρου, εἰς Πανίερον Ναὸν Ἀναστάσεως Ἱεροσολύμων, εἰς βυζαντινὰ μνημεῖα Ἠπείρου, εἰς μνημεῖα Χίου, εἰς μνημεῖα Παρνασσίδος, εἰς μνημεῖα Ναυπάκτου, εἰς μνημεῖα Καστοριάς, Σιατίστης κλπ. Ἐγένετο στερέωσις τῶν φρουριῶν Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου, μνημείων

Ζακύνθου, Τεμένους Γαζῆ Χασάν Πασᾶ εἰς Κῶ, Θεάτρου Δωδώνης, μνημείων Ἁγ. Ὁρους, φρουρίου Μεθώνης, τειχῶν Μονεμβασίας, Προϊστορικοῦ τάφου καὶ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ὀρχομενοῦ, Ναοῦ Πόρτα-Παναγιάς καὶ γεφύρας Πορταϊκοῦ Θεσσαλίας, μνημείων Δίβρης, βυζαντινῶν μνημείων Εὐβοίας καὶ Σκύρου, ἀρχαίου τείχους Χαιρωνείας κλπ. ὡς καὶ ἐπισκευὴ τῶν Παλαιῶν Ἀνακτόρων Κερκύρας.

ὑπὸ τοῦ Γραφείου Δημοσιευμάτων ἐγένετο ἡ ἐπανεκδοσις τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστηλώσεων, ἐκυκλοφόρησαν δέ, ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους, ὁ Τόμος 16 (1960) — δύο ἡμίτομοι —, ὁ Τόμος 17 (1961/2): Α΄ μέρος. Ἐξετυπώθη ἐπίσης καὶ ἐκυκλοφόρησεν ἡ μελέτη τῆς Ἐπιμελητρίας Ἀρχαιοτήτων δ. Κάντως Φατούρου, ὑπὸ τίτλον «Πατριμακὴ ἀρχιτεκτονικὴ — Ἡ ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων».